

Medlemmer i Beiarn kommunes kontrollutvalg

INNKALLING TIL MØTE I KONTROLLUTVALGET

Møtedato: Onsdag 27. januar 2016 kl. 10.00

Møtested: Møterommet, kommunehuset, Moldjord

SAKSLISTE

Saksnummer	Sakstittel
01/16	Forvaltningsrevisjonsrapport Sykefraværsoppfølging i helse og omsorg
02/16	Orientering om saker fra kontrollutvalgets forrige periode
03/16	Redegjørelse om status for kommunens økonomi
04/16	Oppstart ny plan for forvaltningsrevisjon: Overordnet analyse
05/16	Budsjett for kontroll og tilsyn 2016
06/16	Engasjementsbrev 2015 Salten kommunerevisjon IKS
07/16	Revisors vurdering av egen uavhengighet
08/16	Orienteringer fra revisjon og sekretariat
09/16	Eventuelt

Eventuelle forfall bes meldt leder eller sekretariat (470 37 452)

Moldjord 20. januar 2016

Marit Trones (s)
Leder kontrollutvalget

Lars Hansen
Sekretær for kontrollutvalget

Kopi sendes: Ordfører, rådmann, Salten kommunerevisjon IKS, Salten kontrollutvalgsservice, varamedlemmer i kontrollutvalget.

SAK 01/16

Forvaltningsrevisjonsrapport Sykefraværsoppfølging i helse og omsorg

Saksgang:
Kontrollutvalget

Møtedato:
27.01.2016

Vedlegg:

- Salten kommunerevisjon IKS 03.09.2015: Forvaltningsrevisjonsrapport Sykefraværsoppfølging i helse og omsorg

Bakgrunn for saken:

I sitt møte 30. april 2015, sak 08/15 besluttet kontrollutvalget å bestille gjennomføring av forvaltningsrevisjonen Sykefraværsoppfølging i helse og omsorg.

Kommunestyret vedtok i sin sak 32/2012 „Plan for forvaltningsrevisjon 2012 – 2015, følgende prioriterte områder for forvaltningsrevisjon:

1. Innkjøpsavtaler og offentlige anskaffelser (Gjennomført)
2. Lærlingeordningen i Beiarn kommune (Gjennomført: Prosjektet ble integrert i forvaltningsrevisjon Kompetanseutvikling fra forrige plan for forvaltningsrevisjon)
3. Elevenes psykososiale skolemiljø (Gjennomført)
4. Kommunale bygg – eiendomsforvaltning (Ikke gjennomført)
5. Sykefraværsoppfølging innen enheter i helse og omsorg (Foreligger til behandling)

Formålet med forvaltningsrevisjonen som foreligger har vært å undersøke hvordan helse og omsorgsavdelingen i Beiarn kommune arbeider i forhold til sykefravær. For å belyse dette har revisor undersøkt følgende to konkrete problemstillinger:

1. Er det satt mål for sykefraværsutviklingen? Hvilke rutiner er etablert når det gjelder sykefraværsstatistikk og rapportering?
2. Er det etablert rutiner for sykefraværsoppfølging i henhold til bestemmelser i regelverket? Følges disse i praksis i pleie- og omsorgstjenesten?

Rapporten er basert på gjennomgang av dokumentasjon, foruten intervjuer med en rekke personer (kommunalleder, avdelingsleder og verneombud sykehjem, avdelingsleder hjemmebaserte tjenester, økonomikonsulent og personalsjef)

Revisjonskriterier (krav og forventinger som kan stilles til den funksjon/aktivitet som undersøkes av revisjonen) er hentet fra bl.a Arbeidsmiljøloven, Folketrygdloven, forskrifter på området, bl.a internkontrollforskriften, samt Samarbeidsavtale om et mer inkluderende arbeidsliv.

Funn og vurderinger: Problemstilling 1 – Er det satt mål for sykefraværsutviklingen? Hvilke rutiner er etablert når det gjelder sykefraværsstatistikk og rapportering?

Krav til målsetting for sykefravær: Arbeidsmiljølovens § 3-1 sier det skal fastsettes resultatmål for sykefraværsutviklingen. Målene må dokumenteres skriftlig

Krav til sykefraværsstatistikk og rapportering: Arbeidsgiver skal føre statistikk over sykefravær av med det formål å sette søkelys på sykefravær på arbeidsplassen. Statistikken skal brukes på arbeidsplassen.

Funn: Det er satt resultatmål på maks 5 % sykefravær i kommunens Handlingsplan for IA-arbeidet 2014-2018, men ikke satt egne mål for fraværet i helse og omsorg. Helse og omsorg har et gjennomsnittlig høyere sykefravær enn i kommunen for øvrig. De intervjuede er stort sett kjent med det resultatmål som er satt. Revisor har inntrykk av at lederne har stort fokus på å redusere fraværet, men det fokuseres ikke på tall fra statistikken. Sykefravær tas opp som tema i avdelingsmøter.

Sykefraværsstatistikk utarbeides samlet for kommunen, og per avdeling. Det har vært et visst etterslep i arbeidet med føring av fravær, men det opplyses at registreringen er ajour per juni 2015. Kommunen har rutiner for registrering av egenmeldinger og sykemeldinger.

Egenmeldingsskjema har rubrikk for å krysse av dersom forhold på arbeidsplassen er årsak til fravær. Avdelingslederne gir i intervju uttrykk for at de mente ingen noen gang hadde krysset av for dette. Ifølge verneombud er det heller ikke registrert alvorlige konflikter. Kommunens sykefravær samlet sett er redusert fra 6,9 % i 2010 til 4,8% i 2014, mens helse og omsorg har nedgang fra 10,7 til 6,7 % i samme periode. Egenmeldingsfravær er stabilt, mens det er en nedgang i legemeldt fravær.

Når det gjelder rapportering, opplyser revisor at det har vært rutine på at kvartalsvis fraværsstatistikk sendes budsjetansvarlige i kommunen. Etter et opphold i 2014 har dette kommet i gang igjen i 2015.

Revisors vurdering:

Kommunen følger arbeidsmiljølovens krav om å utarbeide resultatmål, og å dokumentere mål. Rapportering fra helse og omsorg til økonomiavdelingen er sikker og fungerer godt. Fraværet

synes å være på et akseptabelt nivå. Kommunens statistikk tilfredsstiller kravene til innhold som er satt i forskrift. Rapporter om sykefravær for helse og omsorg er ikke delt på fravær i henholdsvis sykehjem og hjemmebaserte tjenester: «*Prinsipielt sett bør hvert ansvarsområde fremkomme hver for seg i statistikken*»

Funn og vurderinger: Problemstilling 2 –Er det etablert rutiner for sykefraværsoppfølging i henhold til bestemmelser i regelverket? Følges disse i praksis i pleie- og omsorgstjenesten?

Tilrettelegging: Ifølge arbeidsmiljøloven skal arbeidsgiver iverksette tiltak for at arbeidstaker skal kunne beholde eller få et passende arbeid dersom arbeidstaker får redusert arbeidsevne. Arbeidsgiver er pålagt å lage en oppfølgingsplan (plan med vurdering av arbeidsevne og tiltak) for tilbakeføring til arbeid, senest etter fire uker fravær. Senest 7 uker etter at fraværet starter skal det kalle sinn til dialogmøte om innholdet i oppfølgingsplanen. Ved fravær mer enn 26 uker avholdes dialogmøte der også NAV deltar. Arbeidsgiver skal kunne dokumentere hvordan krav til oppfølgingsplan og dialogmøte er fulgt opp.

Funn: Arbeidstager har fått tilrettelegging bl.a når det gjelder arbeidssted innen helse og omsorg, f.eks annen avdeling eller tildeling av vakter som det er mulig for den sykemeldte å ta. Verneombudet nevner at ved sist vernerunde kom det ikke frem behov for tilrettelegging blant de ansatte. Dialog og samhandling mellom arbeidstaker og leder er viktig. Når det gjelder oppfølgingsplan benyttes et skjema fra NAV. Planen lages sammen med arbeidstager og signeres av denne og leder. Revisors gjennomgang av 5 slike oppfølgingsplaner i 2014 / 2015 viser at de følger NAV sitt oppsett og er tydelige på tiltak og varighet. Ved gradert sykemelding benyttes ikke oppfølgingsplan, idet det likevel er hyppig kontakt med den sykemeldte. Når det gjelder dialogmøte opplyses at slikt møte ofte avtales i oppfølgingsplanen. Det skrives notater fra møte og disse legges i personalmappe. Revisor har gjort stikkprøver for å finne dokumentasjon på dialogmøte for noen av de sykemeldte, men det ble ikke funnet noe. Revisor opplyser at det har vært få sykemeldinger det siste året. Dialogmøte 2 (med NAV) kalles inn av NAV.

Revisors vurdering:

Da undersøkelsen ble gjort var det ingen ansatte som hadde behov for spesiell tilrettelegging. Revisors inntrykk er at det er god vilje til å tilrettelegge, og at dette skjer i tråd med regelverket. Arbeidet med oppfølgingsplan synes å være i tråd med bestemmelsene i lovverket. Når det gjelder dialogmøte viser revisor til at det er dialog til stede, men peker på mangler ved formalisering og dokumentasjon. Loven krever at arbeidsgiver skal kunne dokumentere at om dialogmøtet er fulgt opp. Etter revisors vurdering er praksis ikke helt i tråd med regelverket.

Revisors anbefaling:

Dialogmøte 1 bør formaliseres og dokumenteres.

Sentralt i kommunen bør det vurderes hvor dokumenter skal oppbevares for å samle og oppnå rask tilgang til all informasjon i den enkelte sykefraværssak. Herunder ligger en vurdering av framtidig saksarkiv.

Rådmannens kommentar:

Rådmannen har gitt sin kommentar til rapporten. Denne legges ved i sin helhet.

Vurdering:

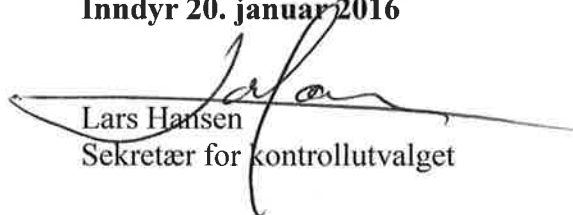
Salten kommunerevisjon IKS har gjennomført en undersøkelse og utarbeidet en rapport i samsvar med det oppdrag de ble gitt av kontrollutvalget. Videre er revisjonen utført i samsvar med kravene i Standard for forvaltningsrevisjon. Prosjektplanens fremdrift tilsa endelig utarbeidelse av rapport i løpet av andre halvår 2015. Ferdig rapport er levert 3. september 2015, altså godt innenfor tidsfrist.

Rapporten får frem at kommunen har gode rutiner og oppfølging av disse. Samtidig er det pekt på konkrete mulige forbedringer, bl.a når det gjelder formalisering og dokumentasjon av dialogmøte 1.

Forslag til vedtak (innstilling til kommunestyret):

1. Forvaltningsrevisjonsrapporten Sykefraværsoppfølging i helse og omsorg er forelagt kommunestyret i Beiarn og tas til etterretning.
2. Kommunestyret ber rådmannen merke seg rapportens anbefalinger.
3. Kommunestyret vil trekke frem følgende forhold for oppfølging fra administrasjonen:

Inndyr 20. januar 2016

Lars Hansen
Sekretær for kontrollutvalget

SAK 02/16

Orientering om saker fra kontrollutvalgets forrige periode

Saksgang:
Kontrollutvalget

Møtedato:
27.01.2016

Vedlegg:

- Beiam kontrollutvalg 30. april 2015: Rapport om utvalgets virksomhet 2011-2015'
- Beiam kontrollutvalg 30. april 2015: Protokoll fra kontrollutvalgets møte

Orientering om saker fra forrige periode:

Kontrollutvalget får en orientering om saker fra forrige periode når det gjelder

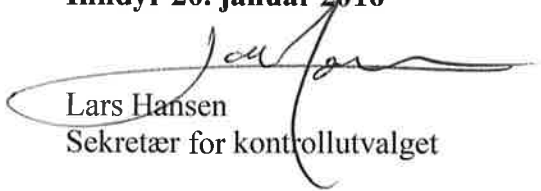
- Regnskap for kommunen
- Forvaltningsrevisjon, herunder kort om rapporter vedr
  -
- Selskapskontroll, herunder kort om
  - Selvkost IRIS Salten IKS
  - Salten Brann IKS
- Andre saker behandlet av kontrollutvalget

Til orientering legges også ved protokoll fra det forrige møtet i utvalget, samt utvalgets rapport til kommunestyret om kontrollutvalgets aktivitet i perioden 2011-2015

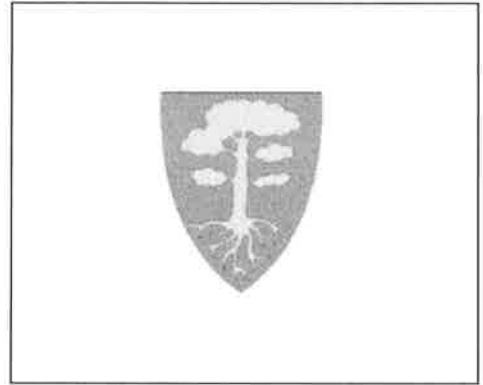
Forslag til vedtak:

Kontrollutvalget tar til orientering informasjonen som ble gitt i saken

Inndyr 20. januar 2016

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Lars Hansen', written over a horizontal line. The signature is fluid and cursive, with a large loop at the end.

Lars Hansen
Sekretær for kontrollutvalget

Kontrollutvalget Beiarn kommune,

Rapport om utvalgets virksomhet 2011-2015

jnr 15/312   ark 411 1.5

1.0 Innledning

Beiarn kontrollutvalg har i perioden 2011-2015 bestått av følgende medlemmer:

Arne Larsen,	leder
Marit Trones,	nestleder
Tove P. Herstad	medlem

Medlemmer, varamedlemmer og leder ble valgt i kommunestyrets sak 57/11. Oppmøte på utvalgets møter har vært stabilt god. Asbjørn Jørgensen har ved en anledning vært kalt inn som vara i kontrollutvalget. Det er gjennomført 11 møter i kontrollutvalget i perioden, mot 10 møter i forrige valgperiode.

Kontrollutvalget er i medhold av kommunelovens § 77, oppnevnt av kommunestyret for å forestå det løpende tilsyn med den kommunale forvaltning, på vegne av kommunestyret. Kommunelovens kapittel 12 *Internt tilsyn og kontroll. Revisjon*, samt Forskrift om kontrollutvalg i kommuner har lagt rammen for utvalgets virksomhet.

Gjennom uttalelser til kommunens årsregnskap, og innstillinger i saker om forvaltningsrevisjon, har kontrollutvalget rapportert om sitt virke i de nevnte sakene. Utvalget legger i tillegg frem for kommunestyret denne rapporten med en samlet fremstilling om kontrollutvalgets arbeid i perioden.

2.0 Regnskap

Kontrollutvalget har avgitt uttalelse til kommunens regnskaper for årene fra og med 2011 til og med 2014. Regnskapsresultatet har vist kr 0 samtlige av de nevnte årene. Administrasjonen har gitt kontrollutvalget en grundig gjennomgang av det enkelte års regnskap, og har besvart utvalgets spørsmål. Til grunn for utvalgets uttalelser ligger også revisors beretning, samt ytterligere informasjon fra revisor.

I kommunestyrets behandling av regnskapene er det ikke gjort vedtak som har krevd særskilt oppfølging fra kontrollutvalgets side.

3.0 Forvaltningsrevisjon

Kontrollutvalget har i valgperioden utarbeidet en plan for forvaltningsrevisjon, slik det er bestemt i forskriftens § 10. Planen gjelder perioden 2012-2015 og er basert på risikovurderinger av kommunens virksomhet. Kommunestyret i sin sak 32/2012) med følgende prioritering av områder for forvaltningsrevisjon:

1. Innkjøpsavtaler og offentlige anskaffelser (Gjennomført)
  2. Lærlingeordningen i Beiarn kommune (Gjennomført: Prosjektet ble integrert i forvaltningsrevisjon Kompetanseutvikling fra forrige plan for forvaltningsrevisjon)
-

3. Elevenes psykososiale skolemiljø (Gjennomført)
4. Kommunale bygg – eiendomsforvaltning
5. Sykefraværsoppfølging innen enheter i helse og omsorg

Kontrollutvalget ble av kommunestyret gitt fullmakt til å foreta endringer i planen der utvalget fant dette nødvendig.

Kontrollutvalgets oppgaver med forvaltningsrevisjoner er tredelt: bestille gjennomføring av konkrete forvaltningsrevisjonsprosjekter, saksbehandle og innstille til kommunestyret når det legges frem en forvaltningsrevisjonsrapport, samt følge opp de vedtak kommunestyret fatter ved behandling av forvaltningsrevisjonsrapporter. I perioden 2011 til 2015 har kontrollutvalget gjennomført følgende behandling og oppfølging innen forvaltningsrevisjon:

Prosjektets navn	Behandling i kontrollutvalget
Internkontroll pleie og omsorg	Bestilt av kontrollutvalget som gikk av i 2011 ut fra daværende plan for forvaltningsrevisjon. Rapport behandlet 2012 med innstilling til kommunestyret.
Innkjøpsavtaler og offentlige anskaffelser	Rapport behandlet 2014 med innstilling til kommunestyret.
Kompetanseutvikling og bemanning (inkludert lærlingeordningen)	Rapport bestilt av utvalget som gikk av i 2011, rapporten ble utarbeidet i 2012, og deretter behandlet i utvalget i 2013, med innstilling til kommunestyret.
Elevenes psykososiale skolemiljø	Rapport behandlet 2015 med innstilling til kommunestyret.
Eiendomsforvaltning	Ikke bestilt
Sykefraværsoppfølging innen helse og omsorg	Ikke bestilt.

Forvaltningsrevisjonsrapportene har gitt viktige bidrag til kunnskap om hvordan den kommunale forvaltningen fungerer, og har påpekt forbedringsmuligheter for kommunen.

3 av 5 prosjekter i Plan for forvaltningsrevisjon 2012-2015 er så langt gjennomført. Kommunelovens krav til gjennomføring av forvaltningsrevisjon er etter utvalgets vurdering oppfylt.

4.0 Selskapskontroll

Kontrollutvalget har behandlet to rapporter om selskapskontroll i inneværende periode, og begge sakene er oversendt kommunestyret til behandling.

Den første gjaldt IRIS Salten IKS, og var en forvaltningsrevisjon vedrørende selvkost for håndtering av husholdningsavfall. Denne kontrollen / revisjonen ble bestilt av kontrollutvalget som gikk av i 2011, men behandlet i kontrollutvalget i 2012. Rapporten viste til noen mangler

og svakheter i beregningsgrunnlaget for brukerbetaling. Videre viser rapporten at en andel av inntekter fra miljøborg ikke ble tatt med som inntekt i beregningen av selvkost for perioden 2008-2010. Gebyr for innsamling av husholdningsavfall ble dermed for høy i denne perioden, men dette er nå rettet av selskapet.

Den andre selskapskontrollen gjaldt Salten Brann IKS, og var en forvaltningsrevisjon vedrørende oppfyllelse av lovkrav til tjenesten. Rapporten ble behandlet av kontrollutvalget i september 2014, med innstilling til kommunestyret. Rapporten viste at selskapet i store trekk ivaretar lovkrav tilknyttet de oppgaver som kommunen har lagt til selskapet

5.0 Øvrig kontroll og tilsyn

Med bakgrunn i kontrollutvalgets generelle mandat om å foreta løpende tilsyn og kontroll med forvaltningen, er det i utvalgets møter satt på dagsorden en rekke saker. Sakene har bakgrunn i innspill fremmet av publikum, utvalgets medlemmer, andre politikere i kommunen, saker som er tatt opp i media etc.

I disse sakene har utvalget kalt inn administrasjonen, og bedt denne redegjøre for saksforhold, regelverk, forvaltningspraksis etc. I perioden 2011 til 2015 gjelder dette bl.a følgende områder:

- Status for kommunens økonomiske situasjon
- Kommunalt driftstilskudd til Sjøfossen Næringsutvikling AS
- Kommunens elgforvaltning
- Samordnet innkjøp i Salten

Kontrollutvalget vil generelt bemerke at rådmannen og hans administrasjon har bidratt med gode redegjørelser og besvart utvalgets spørsmål i de sakene som er tatt opp.

6.0 Øvrige saker som vedrører utvalget

Kontrollutvalget har årlig avgitt uttalelse til formannskapet om budsjett til kontroll og tilsyn (revisjon, sekretariat og kontrollutvalg). Utvalget vurderer ressursituasjonen som tilfredsstillende.

Utvalgets medlemmer har deltatt på fagsamlinger i Salten i regi av revisjon og sekretariat for å øke kompetansen og bygge nettverk i forhold til andre kontrollutvalg. Utvalget er fornøyd med dette fordi det har vært viktig og nødvendig for å gjøre utvalget i stand til å ivareta sine pålagte oppgaver.

I medhold av forskrift om kontrollutvalg har kontrollutvalget et "påse"-ansvar i forhold til revisors arbeid med regnskapsrevisjon og forvaltningsrevisjon. Årlig legger revisor frem en erklæring om uavhengighet i forhold til den virksomhet som skal revideres. Denne behandles i kontrollutvalget. Kvalitetskontroll av revisjonen gjennomføres i regi av NKRF.

Det gjennomføres en løpende vurdering av revisors arbeid, særlig ved behandling av forvaltningsrevisjonsrapporter.

Moldjord 30. april 2015

Arne Larsen
leder

Marit Trones
nestleder

Tove P. Herstad
medlem

PROTOKOLL – BEIARN KONTROLLUTVALG

Møtedato: Torsdag 30. april 2015 kl. 10.00 – 11.30

Møtested: Møterom kommunehuset, Moldjord

Saksnr.: 06/15 – 11/15

Til stede:

Arne Larsen, leder,
Marit Trones, nestleder
Tove Herstad

Forfall:

Ingen

Varamedlemmer:

Ingen

Øvrige:

Rådmann Ole P. Nybakk, tidligere økonomisjef Jarl Dokmo og økonomikonsulent Thore Steen møtte i tilknytning til sak 07/15
Revisjonssjef Per Asbjørn Andersen, Salten kommunerevisjon IKS
Sekretær for kontrollutvalget Lars Hansen, Salten kontrollutvalgsservice

**Godkjenning av innkalling
sakliste**

Innkalling og sakliste ble godkjent.

Merknader:

Ingen

SAKSLISTE

Saksnummer	Sakstittel
06/15	Godkjenning av protokoll fra møte 15. januar 2015
07/15	Årsregnskap Beiarn kommune 2014 – uttalelse fra kontrollutvalget
08/15	Bestilling av forvaltningsrevisjon
09/15	Rapport til kommunestyret om kontrollutvalgets aktivitet 2011 – 2015
10/15	Orienteringer fra revisjon og sekretariat
11/15	Eventuelt

06/15 Godkjenning av protokoll fra møte 15. januar 2015

Forslag til vedtak:

Protokoll fra kontrollutvalgets møte 15. januar 2015 godkjennes.

Votering:

Forslag til vedtak ble enstemmig vedtatt.

Vedtak:

Protokoll fra kontrollutvalgets møte 15. januar 2015 godkjennes.

07/15 Årsregnskap Beiarn kommune 2014 – uttalelse fra kontrollutvalget

Rådmann Ole P. Nybakk, tidligere økonomisjef Jarl Dokmo og økonomikonsulent Thore Steen møtte fra administrasjonen for å redegjøre og svare på spørsmål.

Forslag til vedtak:

Kontrollutvalget har i møte 30. april 2015 behandlet Beiarn kommunes årsregnskap for 2014. Grunnlaget for behandlingen har vært det avlagte årsregnskapet/årsoppgjøret, samt revisjonsberetningen for 2014.

Kontrollutvalget mener at presentasjon av årsregnskapet med tilhørende spesifikasjoner og noter samt rådmannens årsberetning, tilfredsstillende brukernes informasjonsbehov og gir et riktig inntrykk av Beiarn kommunes aktivitet i 2014.

Kontrollutvalget har merket seg at årsregnskapet viser et regnskapsmessig mer-/mindreforbruk med kr 0.

Utover dette og det som fremgår av revisjonsberetningen, har kontrollutvalget ingen merknader til Beiarn kommunes årsregnskap for 2014.

Votering:

Forslag til vedtak ble enstemmig vedtatt.

Vedtak:

Kontrollutvalget har i møte 30. april 2015 behandlet Beiarn kommunes årsregnskap for 2014. Grunnlaget for behandlingen har vært det avlagte årsregnskapet/årsoppgjøret, samt revisjonsberetningen for 2014.

Kontrollutvalget mener at presentasjon av årsregnskapet med tilhørende spesifikasjoner og noter samt rådmannens årsberetning, tilfredsstillende brukernes informasjonsbehov og gir et riktig inntrykk av Beiarn kommunes aktivitet i 2014.

Kontrollutvalget har merket seg at årsregnskapet viser et regnskapsmessig mer-/mindreforbruk med kr 0.

Utover dette og det som fremgår av revisjonsberetningen, har kontrollutvalget ingen merknader til Beiarn kommunes årsregnskap for 2014.

08/15 Bestilling av forvaltningsrevisjon

Forslag til vedtak:

Alternativ 1:

Kontrollutvalget godkjenner bestilling av forvaltningsrevisjonsprosjektet

Eiendomsforvaltning slik det er beskrevet i prosjektplan datert 15. april 2015.

Forvaltningsrevisjonen gjennomføres innenfor en ramme på 250 timer, og rapport på inntil 25 sider inkludert vedlegg utarbeides innen utgangen av 2015. Kontrollutvalget ber om å bli holdt orientert om prosjektets fremdrift.

Alternativ 2:

Kontrollutvalget godkjenner bestilling av forvaltningsrevisjonsprosjektet

Sykefraværsoppfølging i helse og omsorg slik det er beskrevet i prosjektplan datert 15. april 2015. Forvaltningsrevisjonen gjennomføres innenfor en ramme på 300 timer, og rapport på

inntil 30 sider inkludert vedlegg utarbeides innen utgangen av 2015.

Omforent forslag:

Kontrollutvalget godkjenner bestilling av forvaltningsrevisjonsprosjektet

Sykefraværsoppfølging i helse og omsorg slik det er beskrevet i prosjektplan datert 15. april 2015. Forvaltningsrevisjonen gjennomføres innenfor en ramme på 300 timer, og rapport på

inntil 30 sider inkludert vedlegg utarbeides innen utgangen av 2015.

Votering:

Omforent forslag ble enstemmig vedtatt.

Vedtak:

Kontrollutvalget godkjenner bestilling av forvaltningsrevisjonsprosjektet

Sykefraværsoppfølging i helse og omsorg slik det er beskrevet i prosjektplan datert 15. april 2015. Forvaltningsrevisjonen gjennomføres innenfor en ramme på 300 timer, og rapport på

inntil 30 sider inkludert vedlegg utarbeides innen utgangen av 2015.

09/15 Rapport til kommunestyret om kontrollutvalgets aktivitet 2011 – 2015

Forslag til vedtak:

Rapport om kontrollutvalgets aktivitet i perioden 2011 – 2015 oversendes kommunestyret med de endringer som fremkom i møtet.

Votering:

Forslag til vedtak ble enstemmig vedtatt.

Vedtak:

Rapport om kontrollutvalgets aktivitet i perioden 2011 – 2015 oversendes kommunestyret med de endringer som fremkom i møtet.

10/15 Orienteringer fra revisjon og sekretariat

Revisor orienterte

-

Sekretariatet orienterte

- Om dokumenter vedlagt saken

11/15 Eventuelt

Det fremkom ikke ytterligere saker til behandling.

Moldjord den 30. april 2015

Lars Hansen
Sekretær for kontrollutvalget

Utskrift sendes:
Kontrollutvalgets medlemmer, varamedlemmer
Beiarn kommune v/ ordfører og rådmann,
Salten kommunerevisjon IKS

SAK 03/16

Redegjørelse om status for kommunens økonomi

Saksgang:
Kontrollutvalget

Møtedato:
27.01.2016

Vedlegg:

•

Bakgrunn for saken:

Saken er satt på dagsorden etter avtale med utvalgets leder.

I tillegg til å avgi uttalelse når kommuneregnskapet foreligger, har kontrollutvalget med ujevne mellomrom bedt om og fått informasjon om status for kommunens økonomi.

I forbindelse med at saken er satt på dagsorden er rådmannen, eller den rådmannen bemyndiger, kalt inn til utvalget for å orientere og svare på eventuelle spørsmål fra kontrollutvalget. Det er bedt om at kontrollutvalget får informasjon om:

- Forventet økonomisk resultat for 2015
- Fremdrift i forhold til avleggelse av regnskap for 2015
- Økonomiske utsikter for kommunen for 2016

Forslag til vedtak:

Saken legges frem uten forslag til vedtak.

Inndyr 20. januar 2016

Lars Hansen

Sekretær for kontrollutvalget

SAK 04/16

Oppstart ny plan for forvaltningsrevisjon: Overordnet analyse

Saksgang:
Kontrollutvalget

Møtedato:
27.01.2016

Vedlegg:

- Prosjektplan Overordnet analyse

Bakgrunn for saken:

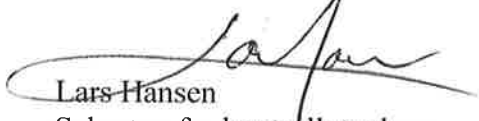
I hver kommune skal det utarbeides en plan for forvaltningsrevisjon hver valgperiode, og denne skal være basert på en overordnet analyse som baserer seg på risiko- og vesentlighetsvurderinger (jfr forskrift om kontrollutvalg § 10). Sekretariat og revisjon har utarbeidet en plan for gjennomføring av denne overordnede analysen, og denne legges frem for og presenteres for kontrollutvalget i møtet.

Det legges opp til at den overordnede analysen skal legges frem for kontrollutvalget våren 2016, og at det deretter utarbeides en plan for forvaltningsrevisjon for valgperioden 2015 – 2019.

Forslag til vedtak:

Beiarn kontrollutvalg tar til orientering redegjørelse om prosjektplan som grunnlag for overordnet analyse, og senere utarbeidelse av plan for forvaltningsrevisjon.

Inndyr 20. januar 2016

Lars Hansen
Sekretær for kontrollutvalget

Prosjektplan overordnet analyse Beiarn, Bodø, Fauske, Gildeskål, Hamarøy, Meløy, Saltdal, Steigen, Sørfold

Forskrift om kontrollutvalg § 10 pålegger kontrollutvalget å utarbeide en plan for forvaltningsrevisjon minst én gang i valgperioden. Planen skal legges frem for behandling i kommunestyret, og skal ”*baseres på en overordnet analyse av kommunens virksomhet ut fra risiko- og vesentlighetsvurderinger, med sikte på å identifisere behovet for forvaltningsrevisjon på de ulike sektorer og virksomheter*”.

Overordnet analyse: Forankring av oppdraget

- 0.1 Sak til kontrollutvalget vedrørende gjennomføring av OA. Gjennomføres fortløpende i kontrollutvalgsmøter så snart prosjektplan er ferdig.

Overordnet analyse: Innhenting av informasjon

Ekstern:

- 1.1 Kommunebarometeret (Kommunal Rapports KOSTRA-baserte gjennomgang og rangering av landets kommuner på ulike tjenesteområder)
- 1.2 Informasjon fra andre åpne kilder (Fylkesmannens tilsyn, KOFA, Arbeidstilsynet, ROBEK (Register om betinget godkjenning og kontroll))

Intern:

- 2.1 Samtale administrativ ledelse (tema måloppnåelse og risikoområder) Rådmann og direktørene
- 2.2 Samtale ordfører og opposisjonsrepresentant (tema måloppnåelse og risikoområder)
- 2.3 Kommunens årsberetninger og regnskap (økonomisk utvikling, resultater og handlefrihet). Informasjon om saker behandlet i kontrollutvalget 2011-2015 (nummererte brev, merknader etc)
- 2.4 Informasjon fra forrige periodes forvaltningsrevisjonsprosjekter

2.5 Informasjon fra regnskapsrevisor

Overordnet analyse: Analysedel

3.1 Analyse av innsamlede data

Ekstern: 1.1 Kommunebarometeret

Oppgave	Innhente tall over tid for kommunenes rangering på ulike tjenesteområder
Frist for gjennomføring	Utført
Ansvar	LH

Ekstern: 1.2 Informasjon fra andre åpne kilder

Oppgave	For den enkelte kommune: Innhente og sammenfatte tema og konklusjoner som fremkommer i Fylkesmannens og Arbeidstilsynets tilsyn med kommunen, samt saker i KOFA som vedrører kommunen.
Frist for gjennomføring	Uke 52
Ansvar	LH

Intern: 2.1 Samtale administrativ ledelse

Oppgaver	For den enkelte kommune: 1. Brev til rådmannen med følgende innhold: 1.1 informasjon om oppstart av OA som grunnlag for plan for forvaltningsrevisjon, 1.2 behov for gjennomføring av vurderingssamtaler á ca 1 times varighet med rådmannen 1.3 informasjon om premisser og tema for samtale: måloppnåelse og risikoområder innen det enkelte ledd i forvaltningen). 1.4 kontaktperson i sekretariat / revisjon som tar snarlig kontakt for å avtale tidspunkt for gjennomføring av samtaler. For alle kommunene 2. Utarbeidelse av skjema til bruk i vurderingssamtalene For den enkelte kommune: 3. Gjennomføring av det enkelte interlvju.
Frist for gjennomføring	1. Uke 46 2. Utført 3. Uke 52
Ansvar	1. LH 2. 3. Fordeles LH: Bodø, Gildeskål og Meløy, SEM: Fauske, Hamarøy og Steigen, IH: Beiarn, Saltdal, Sørfold

Intern: 2.2 Samtale ordfører og opposisjonsrepresentant

Oppgaver	For den enkelte kommune: 1. Brev til ordfører og opposisjonsrepresentant med følgende innhold: 1.1 informasjon om oppstart av OA som grunnlag for plan for forvaltningsrevisjon, 1.2 behov for gjennomføring av intervjuer á ca 1 times varighet med ordfører og opposisjonsleder 1.3 informasjon om premisser og tema for intervjuet (måloppnåelse og risikoområder) 1.4 kontaktperson i sekretariat / revisjon som tar snarlig kontakt for å avtale tidspunkt for gjennomføring av intervju. For alle kommunene 2. Utarbeidelse av sett med spørsmål til bruk i intervjuene, dersom dette skal avvike fra avsnitt 2.1 (adm.ledelse) over For den enkelte kommune: 3. Gjennomføring av det enkelte intervju.
Frist for gjennomføring	1. Uke 46 2. Utført 3. Uke 52
Ansvar	1. LH 2. 3. Fordeles som for punkt 2.1 Administrativ ledelse

Intern: 2.3 Kommunenes årsberetninger etc

Oppgaver	For den enkelte kommune: Innhente og sammenfatte informasjon i de siste to (tre) års årsberetninger: vesentlige enkelthendelser eller avvik, utviklingstrender av vesentlig betydning for kommunen
Frist for gjennomføring	Uke 52
Ansvar	Fordeles kommunevis

Intern: 2.4 Informasjon fra forrige periodes plan og forvaltningsrevisjonsprosjekter

Oppgaver	For den enkelte kommune: Innhente og sammenfatte informasjon i plan og i gjennomførte forvaltningsrevisjonsprosjekter i perioden 2011-2015, herunder oppfølging av kommunestyrets vedtak.
Frist for gjennomføring	Uke 52
Ansvar	LH

Intern: 2.5 Informasjon fra regnskapsrevisor

Oppgaver	For den enkelte kommune: Innhente utfyllende informasjon fra regnskapsrevisorene
Frist for gjennomføring	Løpende.
Ansvar	Fordeles kommunevis.

Intern: 2.6 Informasjon om saker behandlet i kontrollutvalget 2011-2015

Oppgaver	For den enkelte kommune: Innhente og sammenfatte informasjon om vesentlige saker (f.eks nummererte brev, merknader, tilbakevendende saker, henvendelse fra KU til kommunestyre etc) i kontrollutvalget for valgperioden.
Frist for gjennomføring	Uke 52
Ansvar	LH

Overordnet analyse: Analysesedel

Intern: 3.1 Analyse av innsamlede data

Oppgaver	For den enkelte kommune: Analysere innsamlede data ut fra risiko- og vesentlighetsvurderinger
Frist for gjennomføring	Uke 10, 2016
Ansvar	Jfr. fordeling av kommuner

SAK 05/16

Budsjett for kontroll og tilsyn 2016

Saksgang:
Kontrollutvalget

Møtedato:
27.01.2016

Vedlegg:

- Salten kommunerevisjon IKS 4. november 2015: Honorarer eierkommuner
- Salten kontrollutvalgsservice – prognose kostnader 2015 fordelt på kommune

Bakgrunn for saken:

Forskrift om kontrollutvalg § 18 pålegger kontrollutvalget å utarbeide forslag til budsjett for kontroll- og tilsynsarbeidet i kommunen. I merknadene heter det at budsjettet skal omfatte kontrollutvalgets og revisjonens samlede virksomhet. Kontrollutvalgets forslag til budsjetttramme skal følge formannskapetets innstilling til kommunestyret:

§ 18. Budsjettbehandlingen

Kontrollutvalget utarbeider forslag til budsjett for kontroll- og tilsynsarbeidet i kommunen eller fylkeskommunen. Kontrollutvalgets forslag til budsjetttramme for kontroll- og revisjonsarbeidet skal følge formannskapetets/kommunerådets eller fylkesutvalgets/fylkesrådets innstilling til kommunestyret eller fylkestinget.

Budsjett for kontroll- og tilsynsarbeidet i kommunen omfatter revisor, kontrollutvalg og sekretariat.

Utgifter til revisjon

Når det gjelder revisor er Beiarn kommune tilsluttet Salten kommunerevisjon IKS, der representantskapet vedtar budsjetttramme for virksomheten. Utgifter fordeles budsjettmessig ut fra revisors planlagte aktivitet for den enkelte eierkommune. Det er ikke lagt opp til vesentlige endringer i driften fra 2015 til 2016. Beiarn kommunes andel av revisjonens utgifter for 2015

var ca kr 486 000. Selskapet opplyser at det beregner andelen for 2016 til kr 500 000. Det legges dermed opp til kun lønns- og prisjustering av andelen (3,5%) .

Utgifter til sekretariat

Salten kontrollutvalgsservice yter sekretariatstjenester til kommunene i Salten, også Beiarn. Det er ikke lagt opp til vesentlige endringer i driften fra 2015 til 2016. Utgiftene til sekretariatet fordeles ut fra folketall, aktivitet i kontrollutvalgene og et fastbeløp. Beiarn kommunes andel av sekretariatets utgifter er for 2016 beregnet til ca kr 89 000 (2015: 85 000). Den faktiske utgiften avhenger av utviklingen i folketall i de 9 eierkommunene, samt møtehyppigheten i de 9 kontrollutvalgene.

Kontrollutvalgets egne kostnader

Ordinære driftsutgifter tilknyttet kontrollutvalget, så som godtgjørelser, tapt arbeidsfortjeneste etc er budsjettet sammen med utgifter til øvrige politiske organer. Det kan ut over dette være behov for at kontrollutvalgets medlemmer deltar på kurs eller opplæring som vedrører utvalgets arbeidsområde. For 2016 foreslås det at det settes av kr 27.000 til dette formålet. Det legges opp til ca 3 møter i utvalget i 2016.

Alle tall er basert på forventet aktivitet. Endret aktivitet kan medføre endret utgiftsnivå. Oppsummert utgjør forslag til budsjett til kontroll og tilsyn følgende:

Regnskaps- og forvaltningsrevisjon, selskapskontroll	Kr 500 000
Sekretærbistand	Kr 89 000
Kurs og opplæring, andre driftsutgifter	Kr 27 000
Sum	Kr 616 000

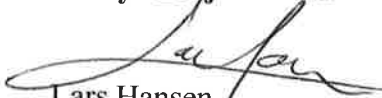
Forslag til vedtak:

Beiarn kommunes utgifter til tilsyn og kontroll (revisjon, sekretariat og kontrollutvalg) 2016 foreslås budsjettet til kr 616 000.

Regnskaps- og forvaltningsrevisjon, selskapskontroll	Kr 500 000
Sekretærbistand	Kr 89 000
Kurs og opplæring, andre driftsutgifter	Kr 27 000
Sum	Kr 616 000

Saken oversendes formannskapet, jfr forskrift om kontrollutvalg § 18.

Inndyr 20. januar 2016

Lars Hansen
Sekretær for kontrollutvalget

SALTEN

KOMMUNEREVISJON

Salten kontrollutvalgsservice
v/Lars Hansen

Deres ref.: *

Vår ref.: styret/paa/bud2016

Dato: 4. november 2015

I henhold til vedtatt budsjett:

7) Honorarer eierkommunene

Disse er basert på de forutsetninger som lå til grunn ved omdanning av Salten kommunerevisjon til IKS og således godkjent av eierkommunene. Økningen i budsjettrammen utgjør 3,2 %. Jeg foreslår derfor samme økning i honorarer eierkommunene i 2016:

	Budsjett 2015	Fordeling budsjettramme 2016
Steigen-63	520 000	535 000
Sørfold-65	536 000	550 000
Saltdal-124	1 020 000	1 050 000
Hamarøy-68	561 000	580 000
Beiarn-59	486 000	500 000
Fauske-179	1 475 000	1 525 000
Bodø-283	2 330 000	2 405 000
Meløy-94	776 000	805 000
Gildeskål-65	536 000	550 000
Til sammen	8 240 000	8 500 000

Med vennlig hilsen

Per Asbjørn Andersen
Daglig leder

Hovedkontor Fauske

Postadresse: Postboks 140, 8201 Fauske
Besøksadresse: Torggata 10, 2 etg.
Telefon: 75 61 03 80
Faks: 75 61 03 89

Avdeling Bodø

Postadresse: Postboks 429, 8001 Bodø
Besøksadresse: Posthusgården, Havnegata 9
Telefon: 75 61 03 90
Faks: 75 61 03 98

Prognose fordeling kostnader SKU 2016- detaljer

Salten kontrollutvalgsservice

Budsjett total 2016 kr 1 313 000

Anslag møtehyppighet ut fra erfaringstall per kommune

Folketall pr 1/1 2015

Kommune	Innbyggere pr 1/1 2015	Vekt	Budsjett ant. møter	Vekt	Fastbeløp 1/9 av total	Vekt	% tot	Sum pr kommune
Beiarn	1 058	1/3	3	1/3	kr 48 630	1/3	6,77 %	kr 88 946
Bodø	50 185	1/3	8	1/3	kr 48 630	1/3	31,54 %	kr 414 169
Fauske	9 622	1/3	5	1/3	kr 48 630	1/3	12,08 %	kr 158 636
Gildeskål	2 014	1/3	3	1/3	kr 48 630	1/3	7,17 %	kr 94 154
Hamarøy	1 811	1/3	3	1/3	kr 48 630	1/3	7,09 %	kr 93 048
Meløy	6 454	1/3	6	1/3	kr 48 630	1/3	11,64 %	kr 152 895
Saitdal	4 734	1/3	4	1/3	kr 48 630	1/3	9,18 %	kr 120 490
Steigen	2 507	1/3	3	1/3	kr 48 630	1/3	7,38 %	kr 96 840
Sørfold	1 953	1/3	3	1/3	kr 48 630	1/3	7,15 %	kr 93 822
Sum	80 338		38					
Sum					kr 437 667		100,00 %	kr 1 313 000

SAK 06/16

Engasjementsbrev 2015 Salten kommunerevisjon IKS

Saksgang:
Kontrollutvalget

Møtedato:
27.01.2016

Vedlegg:

- Salten kommunerevisjon IKS 1. november 2015: Engasjementsbrev Hamarøy kommune

Bakgrunn for saken:

Revisor skal utføre sitt arbeid i samsvar med revisjonsforskriften og god kommunal revisjonsskikk, herunder de internasjonale revisjonsstandardene. En av disse standardene er ISA 2010 *Inngåelse av avtale om vilkårene for revisjonsoppdrag*. Standarden angir at vilkårene for revisjonsoppdrag som hovedregel skal nedtegnes i en skriftlig avtale, oftest ivaretatt gjennom bruk av engasjementsbrev.

Hensikten med et engasjementsbrev er å nedtegne vilkårene for oppdraget og kommunisere dette med oppdragsgiver, slik at det er en felles forståelse for arbeidsoppgaver og ansvarsdeling på ulike områder. Vedlagte brev fra Salten kommunerevisjon IKS gir grunnleggende informasjon om

- Revisjonens formål og innhold
- Forvaltningsrevisjon
- Regnskapsrevisjon
- Rapportering og dialog, herunder vedr misligheter og nummererte brev

Til hvert møte i kontrollutvalget har det vært satt på dagsorden en sak med tittelen «Orienteringer fra revisjon og sekretariat». I denne forbindelse har revisor gitt en kortfattet og muntlig informasjon om fremdrift i regnskapsrevisjon og forvaltningsrevisjon.

Revisor er underlagt flere faglige standarder for hvordan et revisjonsoppdrag skal planlegges, gjennomføres og rapporteres. Det skal blant annet utarbeides en overordnet revisjonsstrategi for hvert revisjonsoppdrag.

Vurdering:

Det fremlagte engasjementsbrevet gir en grunnleggende informasjon om arbeidsoppgaver og ansvarsforhold. For å utøve sitt påse-ansvar overfor revisjonen, er det særlig viktig at det avklares hensiktsmessige former for rapportering og dialog mellom revisjon og kontrollutvalg.

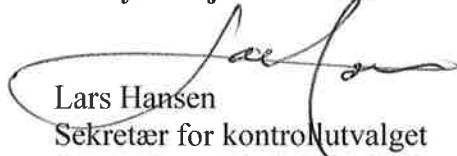
Informasjon til kontrollutvalg fra revisor har vært av et noe begrenset omfang og innhold. Det kan være hensiktsmessig med noe mer informasjon til, og dialog med kontrollutvalget. Dette vil også bidra til at utvalget oppfyller det påse-ansvar det har overfor revisor.

Det kan også være aktuelt å be revisor om informasjon om overordnet revisjonsstrategi for revisjonsoppdraget.

Forslag til vedtak:

1. Beiarn kontrollutvalg tar engasjementsbrev for revisjon av Beiarn kommune til etterretning.
2. Utvalget oppfordrer revisor til å gi noe mer utfyllende informasjon om gjennomføring av revisjonsoppdraget.
3. Ved endringer i kommunen eller hos revisor, som tilsier at det er behov for nytt engasjementsbrev, sendes nytt brev i løpet av valgperioden.

Inndyr 20. januar 2016

Lars Hansen
Sekretær for kontrollutvalget

Kontrollutvalget i Beiarn kommune

Deres ref.: *

Vår ref.: 1010 A1/paa

Dato: 1. november 2015

Engasjementsbrev – Beiarn kommune

1. Innledning

Salten kommunerevisjon IKS er i henhold til avtale datert 27/1-2004 revisor for Beiarn kommune. Revisjonen består av forvaltningsrevisjon og regnskapsrevisjon, og omfatter revisjonen av kommuneregnskapet og tilhørende regnskap. Med utgangspunkt i de revisjonsbestemmelsene som gjelder for kommuner og fylkeskommuner, herunder standarder for god kommunal revisjonsskikk, vil vi i dette brevet beskrive vår forståelse av revisjonsoppdraget, slik at utvalget får en oppfatning av rollefordeling og hva som kan forventes av oss.

De økonomiske forhold mellom revisjonen og kontrollutvalget som oppdragsgiver er behandlet i en egen avtale.

2. Revisjonen – formål og innhold

Kommuneloven har blant annet følgende bestemmelser om revisjonen i § 78:

1. Revisjon av kommunal og fylkeskommunal virksomhet skal skje i henhold til god kommunal revisjonsskikk.
2. Revisjonsarbeidet skal omfatte regnskapsrevisjon og forvaltningsrevisjon.

Vi vil gjennomføre og rapportere resultatene av vår revisjon i henhold til god kommunal revisjonsskikk, som er en rettslig standard. Innholdet i dette begrepet er normert av kommunelovens bestemmelser om revisjon, tilhørende forskrifter og etablerte og anerkjente standarder på området. Som medlem av Norges Kommunerevisorforbund (NKRF) er vi underlagt jevnlig eksterne kvalitetskontroller.

Revisor har plikt til løpende å foreta en vurdering av egen uavhengighet. Oppdragsansvarlig revisor skal hvert år avgi en skriftlig egenvurdering av sin uavhengighet til kontrollutvalget.

Ledelsenes ansvar

I henhold til kommuneloven er det kommunens administrasjonssjef som er ansvarlig for at kommunens interne administrative kontroll og økonomiforvaltning er ordnet på en betryggende måte og er gjenstand for betryggende kontroll. Det er også administrasjonssjefens ansvar å utarbeide og fremme kommunens årsberetning og avlegge årsregnskapet i samsvar med bestemmelsene i kommuneloven, forskrift om årsregnskap og årsberetning i kommuner og fylkeskommuner og god kommunal regnskapsskikk.

Kommunens ledelse har også ansvaret for at vi som revisor har ubegrenset tilgang til registrerte opplysninger, dokumentasjon og annen informasjon vi finner nødvendig for å kunne utføre vårt arbeid, herunder korrespondanse, kontrakter, protokoller m.v. Dette inkluderer også tilgang til systembeskrivelser og nødvendig veiledning.

Kommunestyret og kontrollutvalgets ansvar

Kommunestyret er kommunens øverste organ, og har det øverste tilsyn med den kommunale forvaltning. Kommunestyret velger selv et kontrollutvalg til å forestå det løpende tilsyn med den kommunale forvaltning på sine vegne. Kontrollutvalget skal påse at kommunen og forvaltningen blir forsvarlig revidert. Kontrollutvalget bestiller forvaltningsrevisjoner basert på en overordnet risiko- og vesentlighetsanalyse.

Forvaltningsrevisjon

I henhold til forskrift om revisjon osv. § 7 innebærer forvaltningsrevisjon å gjennomføre systematiske vurderinger av økonomi, produktivitet, måloppnåelse og virkninger ut fra bystyrets eller fylkestingets vedtak og forutsetninger. Herunder om

- a) forvaltningen bruker ressurser til å løse oppgaver som samsvarer med kommunestyrets vedtak og forutsetninger,
- b) forvaltningens ressursbruk og virkemidler er effektive i forhold til målene som er satt på området,
- c) regelverket etterleves,
- d) forvaltningens styringsverktøy og virkemidler er hensiktsmessige,
- e) beslutningsgrunnlaget fra administrasjonen til de politiske organer samsvarer med offentlige utredningskrav,
- f) resultatene i tjenesteproduksjonen er i tråd med kommunestyrets eller fylkestingets forutsetninger og/eller om resultatene for virksomheten er nådd.

Gjennomføring og rapportering av forvaltningsrevisjon skal skje i henhold til god kommunal revisjonsskikk og etablerte og anerkjente standarder på området, og det skal etableres revisjonskriterier for det enkelte prosjekt.

Innenfor forvaltningsrevisjon av kommuner er det NKRF som er det standardsettende organ. Grunnlaget og bakgrunnen for den enkelte forvaltningsrevisjon vil være beskrevet ved rapporteringen av den enkelte revisjon, slik at denne oppgaven ikke blir beskrevet ytterligere i dette brevet. Se for øvrig nærmere om rapportering under eget avsnitt.

Bestillinger av forvaltningsrevisjonsprosjekter skjer med bakgrunn i overordnet plan eller vedtak i kontrollutvalget.

Oppdragsansvarlig forvaltningsrevisor er Svein Erik Moholt.

Regnskapsrevisjon

Når det gjelder regnskapsrevisjon vil grunnlaget for vårt arbeid i mindre grad være omtalt ved avrapportering, slik at vi her bruker noe mer plass på å beskrive vårt arbeid og grunnlaget for dette.

Oppdragsansvarlig regnskapsrevisor er Per Asbjørn Andersen.

Årsregnskapet og de aktuelle delene av årsberetningen

I regnskapsrevisjonen er vår hovedoppgave som revisor for kommunen å vurdere og avgi en uavhengig uttalelse (revisjonsberetning) om hvorvidt årsregnskapet er avgitt i samsvar med lov og forskrifter. I tillegg kontrollerer vi at de disposisjoner som ligger til grunn for regnskapet er i samsvar med budsjettvedtak, og at beløpene stemmer med regulert beløp.

Vi kontrollerer også om opplysninger i årsberetningen om årsregnskapet er konsistente med årsregnskapet. I tillegg kontrollerer vi om den revisjonspliktiges ledelse har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av regnskapsopplysninger.

Videre er det vår oppgave å vurdere om kommunen har ordnet den økonomiske internkontrollen på en betryggende måte og med forsvarlig kontroll.

Årsregnskapet skal iht. forskriften være avlagt av administrasjonssjefen innen 15. februar i året etter regnskapsåret. Årsberetningen skal avgis uten ugrunnet opphold, og senest innen 31. mars. Administrasjonssjefens ansvar omfatter også ansvar for at registrering, dokumentasjon og oppbevaring av regnskapsopplysninger er innrettet på en ordentlig og oversiktlig måte.

Revisjonens utførelse og forholdet til intern kontroll

God kommunal revisjonsskikk innebærer blant annet at vi kontrollerer utvalgte deler av materialet som underbygger informasjonen i årsregnskapet, foretar analytiske vurderinger og andre revisjonshandlinger som vi etter forholdene finner hensiktsmessige.

På grunn av en revisjons iboende begrensninger, sammen med den interne kontrollens iboende begrensninger, er det alltid risiko for at ikke all vesentlig feilinformasjon i regnskapet avdekkes, selv om revisjonen er planlagt og utført i samsvar med god kommunal revisjonsskikk, herunder de internasjonale revisjonsstandardene (ISA-ene). Ved vår risikovurdering vurderer vi de interne kontrollene som er relevant for kommunens eller enhetens utarbeidelse av årsregnskapet med det formål å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige ut fra omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for effektiviteten av enhetens interne kontroll.

Generelt vil en effektiv intern kontroll (kommunens egen) redusere risikoen for at misligheter og feil vil oppstå uten å bli avdekket, men vil aldri kunne eliminere denne risikoen. Omfanget av vårt revisjonsarbeid vil for en stor del være avhengig av kvaliteten på, og effektiviteten av

kommunens interne kontroll, samt regnskaps- og rapporteringsrutiner. Vi vil rapportere skriftlig om eventuelle vesentlige mangler i den interne kontrollen som er relevante for revisjonen av årsregnskapet og som vi har identifisert under revisjonen, se nærmere om dette under avsnittet rapportering.

Registrering og dokumentasjon av regnskapsopplysninger

Når vi konkluderer om registrering og dokumentasjon av regnskapsopplysninger i revisjonsberetningen, vil revisjonen være utført i samsvar med den internasjonale standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller begrenset revisjon av historisk finansiell informasjon». Denne standarden krever at vi etterlever etiske krav, planlegger og gjennomfører vårt arbeid for å oppnå betryggende sikkerhet for at det ikke er vesentlige formelle mangler knyttet til registrering og dokumentasjon av regnskapsopplysninger. Slike vurderinger innebærer gjennomføring av kontrollhandlinger for å innhente bevis om disse forholdene. De valgte kontrollhandlingene avhenger av revisors skjønn, herunder vurderingen av risikoene for vesentlige mangler.

Ved vurderingen av ledelsens plikter med hensyn til registrering og dokumentasjon av regnskapsopplysninger, innhenter revisor informasjon om kommunens interne rutiner for å vurdere samsvaret med lov, forskrift og god bokføringsskikk, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av kommunens interne kontroll.

Andre uttalelser og kontrollhandlinger

Vår revisjon vil også omfatte de kontrollhandlinger som er nødvendige for å attestere følgeskriv til lønns- og trekkoppgavene og de terminvise krav etter den kommunale ordningen for momskompensasjon. Vi utfører også kontroll av tilskudd som er gitt for å finansiere særskilte oppgaver (særattestasjoner), der det er krav eller ønske om revisors attestasjon. Våre kontroller utføres i tråd med oppdragsgivers anvisninger og aktuell standard for attestasjonsoppdrag.

3. Innsynsrett og taushetsplikt

Revisor kan kreve enhver opplysning, redegjørelse eller ethvert dokument hos kommunen og foreta de undersøkelser som revisor finner nødvendige for å gjennomføre oppgavene.

Både oppdragsansvarlig revisor og revisjonsmedarbeiderne har taushetsplikt etter forvaltningsloven §§ 13 til 13e. Dette følger av kommunelovens § 78, nr7. Taushetsplikten gjelder ubegrenset i tid, også etter at oppdraget er avsluttet.

Taushetsplikten er dog ikke til hinder for at kontrollutvalget får den informasjon om resultater av revisjonen som er nødvendige.

4. Rapportering og dialog

Engasjementsbrev for revisjonsoppdraget utarbeides for hver valgperiode eller oftere dersom det er forhold som tilsier det. I tillegg utarbeides oppstartsbrev i forbindelse med oppstart av

den enkelte forvaltningsrevisjon og årlig i forbindelse med oppstart av regnskapsrevisjonen, dette sendes administrasjonen.

Kontrollutvalget skal sørge for at plan for forvaltningsrevisjon blir utarbeidet og innstille til kommunestyret, som vedtar planen. Forvaltningsrevisjoner rapporteres til kontrollutvalget i form av egne rapporter.

Regnskapsrevisjonens innhold avhenger av revisjonsstandarder, intern kontroll og revisors skjønn. Kontrollutvalgets oppgave er å påse at kommunen har en tilstrekkelig revisjon. For å sikre kontrollutvalget informasjon om regnskapsrevisjonen vil det i tillegg til revisjonsberetningen redegjøres for status i arbeidet ved møter i kontrollutvalget.

Etter en endring i offentleglova § 5 annet ledd, som trådte i kraft 1. januar 2015, kan offentlig innsyn i foreløpige revisjonsrapporter utsettes inntil den endelige rapporten er oversendt kontrollutvalget. Endringen innebærer ikke en innsnevring i selve innsynsretten i revisjonsrapporter, det er kun tidspunktet for når innsyn kan kreves som er endret.

Misligheter

Revisor skal iht. forskriftens § 3, gjennom revisjonen bidra til å forebygge og avdekke misligheter og feil. Konstateres det misligheter ved revisjon, eller på annen måte, skal revisor straks sende foreløpig innberetning til kontrollutvalget.

Når saksforholdet er nærmere klarlagt skal revisor sende endelig innberetning til kontrollutvalget. Revisor skal sende kopi av innberetningen til administrasjonssjefen.

Nummererte brev

Vi kan gjennom regnskapsrevisjonen finne forhold som ikke blir påpekt i revisjonsberetningen, men vi finner det nødvendig å påpeke i nummerert brev. Slike nummererte brev vil bli sendt til kontrollutvalget med kopi til administrasjonssjefen. Kontrollutvalget har et ansvar for å påse forhold som er påpekt av revisor blir fulgt opp.

I henhold til revisjonsforskriften § 4, 2 skal revisor påpeke følgende forhold i nummererte brev:

1. Mangler ved plikten til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av regnskapsopplysninger.
2. Feil og mangler ved organiseringen av den økonomiske internkontrollen.
3. Misligheter.
4. Feil som kan medføre feilinformasjon i årsregnskapet.
5. Manglende redegjørelse for vesentlige avvik mellom beløpene i den revisjonspliktiges årsregnskap og regulert budsjett slik det fremstår etter gyldige vedtak/endringer fattet på riktig beslutningsnivå.
6. Begrunnelse for manglende underskrift ved bekreftelser overfor offentlige myndigheter som gis i henhold til lov eller forskrift.
7. Begrunnelse for å si fra seg oppdrag etter § 16.

Brev med påpekning av mindre vesentlige feil eller mangler vil bli sendt direkte til administrasjonen.

Uttalelser fra kommunens ledelse

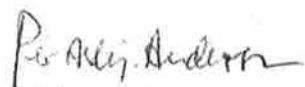
I forbindelse med årsavslutningen vil vi i henhold til god kommunal revisjonsskikk innhente en skriftlig uttalelse fra ledelsen om fullstendigheten og riktigheten av de opplysninger som gis i årsregnskapet. På samme måte er vi pålagt å innhente skriftlige uttalelser fra ledelsen om kjennskap til eller mistanke om misligheter mv. Disse uttalelsene vil innhentes fra administrasjonen.

5. Andre tjenester

Vår organisasjon har medarbeidere med betydelig kompetanse og praksis innenfor mange fagområder. Dette gjør oss i stand til å yte kompetent veiledning til dere, og som medlem av NKRF kan vi også trekke på kompetansen i et stort fagmiljø. Vi bistår gjerne med veiledning innenfor intern kontroll, merverdiavgift, regnskapsføring, budsjetter, lov og forskrifter osv., så langt det lar seg gjøre innenfor vår oppgave som revisor.

Vi håper innholdet i dette brevet samsvarer med kontrollutvalgets forståelse av revisors rolle og ansvarsområder, og vi ser frem til et godt og konstruktivt samarbeid. Hvis noe er uklart eller utvalget har spørsmål, er det bare å ta kontakt.

Med hilsen

Per Asbjørn Andersen
Daglig leder

KOPI: Rådmannen i Beiarn kommune

SAK 07/16

Revisors vurdering av egen uavhengighet

Saksgang:
Kontrollutvalget

Møtedato:
27.01.2016

Vedlegg:

- Salten kommunerevisjon IKS 1. juli 2015: Egenvurdering av uavhengighet

Bakgrunn for saken:

I henhold til forskrift om revisjon § 15 skal oppdragsansvarlig revisor for regnskapsrevisjon og oppdragsansvarlig revisor for forvaltningsrevisjon minimum hvert år avgi en skriftlig egenvurdering av sin uavhengighet til kontrollutvalget

Vedlagt følger slik egenvurdering datert 1. juli 2015 fra oppdragsansvarlig regnskapsrevisor Per Asbjørn Andersen og oppdragsansvarlig forvaltningsrevisor Svein Erik Moholt.

Nærmere bestemmelser om revisors uavhengighet finnes i forskrift om revisjon § 13:

Den som foretar revisjon etter denne forskrift kan ikke inneha andre stillinger hos kommunen eller fylkeskommunen eller i virksomhet som den kommunen eller fylkeskommunen deltar i ved siden av revisoroppdraget.

Den som foretar revisjon kan ikke være medlem av styrende organer i virksomhet som kommunen eller fylkeskommunen deltar i.

Den som foretar revisjon kan ikke delta i, eller ha funksjoner i annen virksomhet når dette kan føre til at vedkommendes interesser kommer i konflikt med interessene til oppdragsgiverne eller på annen måte er egnet til å svekke tilliten til den som foretar revisjon.

I tillegg er det gitt bestemmelser i samme forskrift § 14 vedrørende rådgivningstjenester mv:

Den som foretar revisjon for en kommune eller fylkeskommune etter denne forskrift kan ikke utføre rådgivnings- eller andre tjenester for kommunen eller fylkeskommunen, dersom dette er egnet til å påvirke eller reise tvil om revisors uavhengighet og objektivitet.

Den som foretar revisjon kan ikke yte tjenester som hører inn under den revisjonspliktiges egne ledelses- og kontrolloppgaver.

Den som foretar revisjon kan ikke opptre som fullmektig for den revisjonspliktige. Unntak fra dette gjelder ved bistand i skattesaker etter domstolsloven § 218.

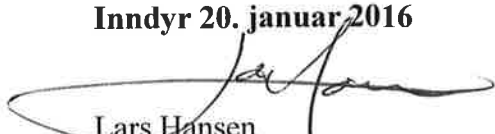
Vurdering

Sekretariatet har ingen merknader til egenvurderingen.

Forslag til vedtak:

Kontrollutvalget i Beiarn kommune tar revisors egenvurdering av sin uavhengighet datert 1. juli 2015 til etterretning. Utvalget ber om å bli løpende orientert om forhold som kan endre vurderingen av uavhengighet.

Inndyr 20. januar 2016

Lars Hansen
Sekretær for kontrollutvalget

SKU
18-08-15
DNR 15/511
ARK 411
3-1

Kontrollutvalget i Beiarn

Deres ref.: *

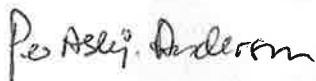
Vår ref.: 1010/A2/sem/paa

Dato: 1. juli 2015

EGENVURDERING AV UAVHENGIGHET

I henhold til forskrift av 15. juni 2004 om revisjon av kommuner, jf § 15, skal revisor vurdere sin egen uavhengighet i forhold til revisjonen av kommunen.

Uavhengigheten er vurdert i forhold til Beiarn kommune. Jeg ser ingen forhold som er til hinder for å revidere regnskapet til Beiarn kommune og øvrige kommunale regnskap, eller til å være ansvarlig for gjennomføring av de planlagte forvaltningsrevisjonsprosjekter.

Per Asbjørn Andersen
Oppdragsansvarlig regnskapsrevisor

Svein Erik Moholt
Oppdragsansvarlig forvaltningsrevisor

Hovedkontor Fauske

Postadresse: Postboks 140, 8201 Fauske
Besøksadresse: Torggata 10, 2.etg.
Telefon: 75 61 03 80
Faks: 75 61 03 89

Avdeling Bodø

Postadresse: Postboks 429, 8001 Bodø
Besøksadresse: Posthusgården, Havnegata 9
Telefon: 75 61 03 90
Faks: 75 61 03 98

SAK 08/16

Orienteringer fra revisjon og sekretariat

Saksgang:
Kontrollutvalget

Møtedato:
27.01.2016

Vedlegg:

- NKRFs revisjonskomite 19.01.2016: Informasjonsskriv 1/2016 – Revisors oppgaver ved revisjon av selvkostområder i regnskapet
- Bodø kemnerkontor 20.01.2016: Årsmelding 2015 for Bodø, Gildeskål, Beiarn, Saltdal & Bø i Vesterålen (eget legg)

Bakgrunn for saken:

Kontrollutvalget gis orienteringer fra revisjon og sekretariat om status når det gjelder arbeidet med kontroll og tilsyn.

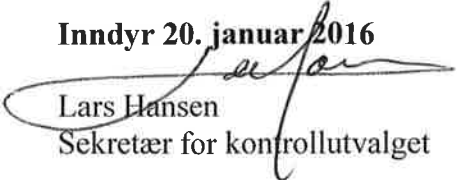
Vedlagte skriv fra NKRF gjelder i utgangspunktet revisors oppgaver vedrørende selvkostområder, men nevner i tillegg kontrollutvalgets ansvar jfr avfallsforskriften § 15-6:

Kommunerådet, administrasjonssjefen, daglig leder i kommunalt foretak, kontrollutvalget og kommunerevisjonen skal i henhold til gjeldende regler om kontroll av kommunens virksomhet, jf. kommuneloven § 20 nr. 2, § 23 nr. 2, § 71 nr. 2 og kapittel 12, kontrollere at kravene i dette kapittelet overholdes.

Videre i skrivet nevnes rapportering til kontrollutvalget av feil på selvkostområdet.

Vedlagt er også årsrapport fra Bodø kemnerkontor, som også er skatteinnkrever for Beiarn kommune

Inndyr 20. januar 2016

Lars Hansen
Sekretær for kontrollutvalget

NKRFs REVISJONSKOMITÉ

Til
NKRFs medlemmer

Oslo, den 19.1.2016

INFORMASJONSSKRIV 1/2016 – REVISORS OPPGAVER VED REVISJON AV SELVKOSTOMRÅDER I ÅRSREGNSKAPET

0. Innledning

Revisjonskomiteens informasjonsskriv fra komiteen 4. juni 2004 (nr. 3/2004) har, sammen med regelverket for de enkelte selvkostområdene, herunder retningslinjer fra departementet, angitt rammene for revisors arbeid på selvkostområdene. Med virkning fra 2015 har det kommet nye retningslinjer for beregning av selvkost. Dette informasjonsskrivet erstatter skrevet fra 2004.

1. Regelverk

De enkelte lov- og forskriftsbestemmelsene gir de rettslige rammene for hvor store gebyrer kommunen kan ta for de ulike tjenestene. Kommunal- og moderniseringsdepartementets Retningslinjer for beregning av selvkost for kommunale betalingstjenester (H-3/14), angir de prinsipper som bør benyttes i selvkostkalkyler innenfor alle typer av kommunale tjenester der selvkost er satt som tak.

Selvkostbegrepet er i H-3/14 definert slik:

Selvkost er den totale kostnadsøkningen en kommune eller et selskap påføres ved å produsere en bestemt vare eller tjeneste.

Boks 1 Definisjon av selvkost

Selvkostprinsippets nærmere innhold beror på en tolkning av lover og forskrifter for de ulike tjenesteområdene. Retningslinjene for beregning av selvkost er ikke rettslig bindende overfor kommunene, men kan likevel tjene som et sentralt tolkningsmoment i vurderingen av hvilke kostnader en kommune kan kreve dekket gjennom brukerbetaling fra innbyggerne. Retningslinjene har til hensikt å angi en økonomifaglig standard for beregning av selvkost og praktisering av selvkostprinsippet som er i tråd med reglene i særlovgivningen. Eventuelle avvik fra retningslinjene bør derfor begrunnes.

Det fremgår også av forurensingsforskriften § 16-1 at «ved beregning av selvkost bør de til enhver tid gjeldende retningslinjer for beregning av selvkost for kommunale betalingstjenester legges til grunn.»

De viktigste endringene i de nye retningslinjene, gjeldene fra 2015, er:

- Beregningen av rentekostnaden (kalkylerenten) endres for bedre å samsvare med kommunens faktiske rentebetingelser.
- Tomtekostnadene kan inngå i selvkost. Motsatsen er at da må også en eventuell inntekt ved salg inkluderes.
- Retningslinjene er tydeligere på hvor lenge kommunen kan skyve overskudd eller underskudd på selvkosttjenestene foran seg: Disse bør være tilbakeført i løpet av fem år, men det åpnes for unntak fra dette.
- Kommunens plikt til å dokumentere selvkostberegningene er presisert.
- Retningslinjene er bedre tilpasset dagens situasjon, der tjenestene i mange tilfeller er skilt ut i egne selskaper. I den nye veilederen legges det opp til at grunnlagsdataene kan hentes fra selskapets egne regnskaper, og det er presisert at eventuelle selvkostfond kan legges i selskapet, og ikke nødvendigvis må ligge i kommunen.
- Lovfortolkninger fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet og fra Klima- og miljødepartementet er innarbeidet.

Enkelte sentrale selvkosttjenester:

- Renovasjon (forurensingsloven § 34)
- Slam (forurensingsloven § 26)
- Vann og avløp (lov om kommunale vass- og avløpsanlegg og forurensingsforskriften)
- Plan- og byggesaksbehandling (plan- og bygningsloven § 33-1)
- Kart og oppmåling (matrikkelloven § 32)
- Feietjeneste (brann- og eksplosjonsvernloven § 28)
- Saksbehandlingsgebyr etter havne- og farvannsloven (havne- og farvannsloven § 6)
- Anløpsavgift (havne- og farvannsloven § 25)

Komiteen går ikke nærmere inn på de enkelte selvkosttjenestene listet opp ovenfor, men vil likevel kort kommentere selvkost knyttet til anløpsavgift etter havne- og farvannsloven § 25. Kystverket som overordnet forvaltningsmyndighet på området, legger til grunn at anløpsavgiften ikke skal overstige selvkost, og avgiften skal være basert på forsvarlige trafikkprognoser og selvkostbudsjett. Det skal videre gjennomføres etterkalkulasjon for hvert år. Fordelingen av kostnader skal være dokumentert og etterprøvable. Kystverket har også presisert at det er anledning til å ta inn anløpsavgift, selv om havnen går med overskudd på sine øvrige forretningsområder.

I tillegg vil selvkost utgjøre et tak for hvor mye kommunen kan ta betalt for enkelte «myke» betalingstjenester som barnehager, SFO, hjemmesykepleie og institusjonsopphold. For noen av disse er det imidlertid gitt egne betalingsbestemmelser, slik at retningslinjene for selvkostberegning i praksis er lite aktuelle.

Sivilombudsmannen har behandlet en rekke saker som gjelder fastsettelse av gebyrer for kommunale betalingstjenester. I en uttalelse fra 2007 er kontroll med anvendelsen av selvkostprinsippet vurdert¹. Sivilombudsmannen bemerker at *«generelt sett reiser så vel beregning av selvkost, som fordelingen innenfor det enkelte tjenesteområde, kompliserte rettslige og regnskapsmessige problemstillinger, og det kan være vanskelig for den enkelte borger å kontrollere at reglene er fulgt.»* Videre understrekes betydningen av at kommunene gjennom kontrollutvalg og revisjon *«... kan drive egenkontroll uavhengig av klage fra*

---

¹Sak 2007/953

innbyggerne, er helt sentral for å sikre at selvkostprinsippet blir etterlevd. Forutsetningen er imidlertid at adgangen virkelig blir benyttet i praksis.»

Selvkostområdene er betydelige i kommunenes regnskap. Brukerne av kommuneregnskapet kan derfor ha behov for mer informasjon om disse områdene enn det regnskapsoppstillingene gir. KRS nr. 6 Noter og årsberetning legger derfor til grunn at det normalt vil være aktuelt og vesentlig å:

«Opplyse om resultatene for gebyrfinansierte selvkosttjenester der kommunen fastsetter betalingen etter lov og forskrift, gjerne over flere år. Opplysningene bør omfatte inntekter, kostnader, over-/underskudd og budsjettert (vedtatt) versus faktisk dekningsgrad. Videre opplyses om saldo på selvkostfond og bruk av/avsetning til fondene.»

Nytt kapittel 15 i forskrift om gjenvinning og behandling av avfall (avfallsforskriften) trådte i kraft fra 2015. I § 15-6 er det tatt inn bestemmelser om kontroll:

Kommunerådet, administrasjonssjefen, daglig leder i kommunalt foretak, kontrollutvalget og kommunerevisjonen skal i henhold til gjeldende regler om kontroll av kommunens virksomhet, jf. kommuneloven § 20 nr. 2, § 23 nr. 2, § 71 nr. 2 og kapittel 12, kontrollere at kravene i dette kapitlet overholdes.

Revisjonskomiteen legger til grunn at de krav, vurderinger og anbefalinger som følger av revisjonsstandardene og dette informasjonsskrivet vil ivareta revisors plikter etter denne bestemmelsen.

2. Revisors oppgaver

Selvkostberegningene har stor betydning for inntektssiden i kommunens regnskap. Kommunestyret fastsetter årlig gebyrene for de ulike selvkosttjenestene. Gebyrfastsettelsen danner grunnlaget for kommunens inntekter. Videre har håndteringen av over- og underskudd i selvkostregnskapene betydning for bruk av og avsetning til bundne fond, og kan dermed ha vesentlig betydning for kommunens regnskapsmessige resultat. Riktig selvkostbehandling er derfor ofte en forutsetning for et regnskap uten vesentlig feilinformasjon. Regnskapsrevisjonen må derfor omfatte revisjonshandlinger rettet mot dette området.

Vesentlighet

Revisor skal innhente tilstrekkelige og hensiktsmessige revisjonsbevis for overholdelse av bestemmelser som anses å ha direkte betydning for fastsettelsen av vesentlige beløp og tilleggsopplysninger i regnskapet. Dette følger av ISA 250 punkt 13, jf. punkt 6. Selvkostbestemmelsene, ved de ulike lover, forskrifter og retningslinjer, regulerer hvor mye kommunen kan ta betalt for de ulike tjenestene, og overholdelsen av disse bestemmelsene har dermed direkte betydning for størrelsen på kommunens inntekter. Flere av selvkostområdene vil være av vesentlig betydning for regnskapet i de fleste kommuner.

Revisor planlegger og gjennomfører revisjonen basert på vesentlighetsvurderinger. Det følger av ISA 320 punkt 10 at revisor i tillegg til å fastsette en vesentlighetsgrense for regnskapet totalt sett, skal fastsette særskilt vesentlighetsgrense for transaksjonsklasser, kontorsaldoer og tilleggsopplysninger hvor feilbeløp som er lavere enn vesentlighet for regnskapet totalt sett

rimelig kan forventes å påvirke de økonomiske beslutningene som treffes av brukerne på grunnlag av regnskapet.

Revisors vurdering av om det skal fastsettes særskilt vesentlighetsgrense på selvkostområdene, må gjøres med utgangspunkt i at brukerne av selvkosttjenestene betaler for tjenestene via gebyrer fastsatt av kommunestyret. Brukerne vil være interessert i å få sikkerhet for at de ikke betaler mer for disse tjenestene enn de skal. ISSAI 1320 påpeker i punkt P4 at offentligheten kan ha forventninger med hensyn til revisors rapportering av manglende overholdelse av pålegg fra myndigheter. På selvkostområdene kan slike forventninger gjøre seg gjeldende.

Revisjonskomiteen er imidlertid av den oppfatning at det normalt ikke vil være behov for en særskilt vesentlighetsgrense på disse områdene. Det kan imidlertid være grunn til noe økt aktsomhetskrav. Dette kan for eksempel synliggjøres ved å rapportere feil på selvkostområdet til kontrollutvalget.

Revisjonshandlingene på selvkostområdet er rettet inn mot å bekrefte årsregnskapet. Dersom kontrollutvalget ønsker økt sikkerhet for at innbyggerne betaler riktige gebyrer, kan utvalget bestille ytterligere revisjonshandlinger, herunder forvaltningsrevisjon.

Selvkostregnskapet

Vann- og avløpsområdet (VA) vil for eksempel i de fleste kommuner ha et slikt volum at revisor årlig må vurdere om de VA-inntekter og utgifter som kommer til uttrykk i regnskapet er korrekte. Revisor vil da måtte ta stilling til fullstendigheten i VA-inntektene og om de gebyrer som er benyttet samsvarer med kommunestyrets vedtak. Revisor må videre vurdere om vesentlige direkte utgifter som vedrører VA-området er gyldige med mer. For å ta stilling til om fondsbruk og fondsavsetninger i regnskapet er korrekte, vil revisor måtte basere sin kontroll på de særskilte for- og etterkalkyler som administrasjonen setter opp og som tar hensyn til de indirekte kostnadene og kapitalkostnadene på VA-området.

Tilsvarende vurderinger må gjøres på andre selvkostområder. Renovasjon er et særskilt område, siden selvkost der ikke bare et tak for kommunens inntekter, men også et gult. Da må revisor også vurdere om kommunens gebyrer er store nok.

Havneområdet er et relativt nytt selvkostområde i mange kommuner. Det kan derfor i en periode være grunn til å ha fokus på dette området spesielt. Her er brukerne ikke de enkelte innbyggerne, men snarere mer profesjonelle aktører som rederier og lignende.

Revisjon av inntekter har ofte hovedfokus på fullstendighet. På selvkostområdene, hvor regelverket setter rammer for kommunenes prissetting, vil det i tillegg til manglende fullstendighet også være risiko for at inntektene ikke samsvarer med selvkostbestemmelsene. Kommunens kostnader danner taket for størrelsen på kommunens inntekter. I tillegg til å revidere de utgiftene som ligger i regnskapet, må revisor derfor vurdere fordeling av indirekte kostnader. Dette har også betydning for korrekt håndtering av selvkostfond (bundne driftsfond). Erfaringsmessig er det også risiko knyttet til avgrensningen mellom drifts- og investeringsregnskapet. Det kan foreligge insitament for å føre investeringsutgifter i selvkostregnskapet (drift) og dermed finansiere investeringsutgiften med årets brukerbetaling. Investeringsutgifter på selvkostområdet skal dekkes over tid gjennom avskrivninger og renter.

Over- og underskudd på selvkostområdene håndteres ved selvkostfond. Dette ivaretas ved bruk av etterkalkyler på selvkostområdene.

En naturlig kontroll for å bekrefte at selvkostområdet er uten vesentlige feil eller mangler, er å etterspørre kommunens etterkalkyle på området og vurdere denne opp mot de regnskapsopplysninger som er tilgjengelig i kommunens eget regnskap og de forutsetninger etterkalkylen for øvrig bygger på.

Mangler kommunen etterkalkyler, kan revisor med stor sannsynlighet ikke innhente tilstrekkelig revisjonsbevis for at selvkostområdet er korrekt behandlet i kommunens regnskap. Revisor kan i et slikt tilfelle ikke uttale seg om regnskapet på dette området, og vil da måtte ta forbehold om dette i revisjonsberetningen.

Kommunen skal se selvkostregnskapene over flere år i sammenheng, slik at det føres kontroll med at gebyrene samsvarer med selvkost over en 3-5 års periode. Revisor bør kontrollere utviklingen av det enkelte selvkostfond.

Noteinformasjon

Noter er en del av årsregnskapet. Revisor skal gjennom revisjonen av årsregnskapet også vurdere noteopplysningene, både at notene er fullstendige og at det materielle innholdet i notene er korrekte.

Selvkosttjenester organisert gjennom egne selskaper

Selvkostprinsippet gjelder uavhengig av hvordan tjenesten er organisert. Gebyrene for selvkosttjenesten fastsettes av kommunestyret. Retningslinjene beskriver at selvkostfondene både kan ligge i selskapet og i kommunen.

Har kommunen organisert tjenesten gjennom et selskap e.l., vil disse organisatoriske enhetene som regel være ansvarlige for å utarbeide selvkostkalkylen i sin helhet. I slike tilfelle skal kommunen opplyse om organisasjonsformen og resultatet av selvkostområdet i noteopplysninger i sitt regnskap, jf. KRS nr 6 (F) Noter og årsberetning pkt 3.1. nr. 1 og 9.

Der selvkosttjenester er skilt ut i egne selskaper, må kommunen sikre at selvkostprinsippet overholdes. Revisor bør påse at kommunen har tilstrekkelig informasjon for å sikre selvkostprinsippet.

3. Rapportering

Revisor har ingen særskilte rapporteringskrav på selvkostområdene, utover det som følger av revisjonsforskriften og revisjonsstandardene. Vesentlige feil eller mangler på selvkostområdene rapporteres dermed gjennom nummererte brev og eventuelt i revisjonsberetningen.

Avdekker revisor feil som medfører vesentlig feilinformasjon i regnskapet, må revisor avgi en revisjonsberetning med forbehold. Dette kan for eksempel være vesentlige feil eller mangler ved de beregninger som er foretatt, at opplysningene i etterkalkylene ikke lar seg verifisere eller andre feil knyttet til selvkostområdet. Er feilinformasjonen både vesentlig og gjennomgripende, avgis revisjonsberetning med negativ konklusjon.

Dersom det ikke foreligger etterkalkyler som dokumenterer at selvkost er korrekt håndtert på vesentlige selvkostområder, vil revisor som regel ikke kunne uttale seg om regnskapsinformasjonen på området. I slike tilfeller må revisor avgi revisjonsberetning med

forbehold. Er den mulige feilinformasjonen både vesentlig og gjennomgripende, avgis en revisjonsberetning som konkluderer med at revisor ikke kan uttale seg om årsregnskapet.

Økt aktsomhetskrav på selvkostområdet kan for eksempel synliggjøres ved å rapportere avdekkede feil på området til kontrollutvalget, selv om feilene ikke er vesentlige for regnskapet.

4. Avslutning

Oppsummert er revisjonskomiteens vurdering at revisjonshandlingene på selvkostområdet bør rettes inn mot kontroll av etterkalkyler, håndtering av selvkostfond og noteinformasjon. Det understrekes imidlertid at revisjonshandlingene må tilpasses risiko- og vesentlighetsvurderingene i den enkelte kommune.

Revisjonshandlingene på selvkostområdet er rettet inn mot å bekrefte årsregnskapet. Dersom kontrollutvalget eller andre ønsker økt sikkerhet for at innbyggerne betaler riktige gebyrer, kreves ytterligere revisjonshandlinger.

Kommunestyret eller kontrollutvalget står fritt til å be om en særskilt uttalelse fra revisor om selvkostberegningene. En slik uttalelse kan etter nærmere avtale eventuelt avgis etter ISAE 3000 eller ISRS 4400 og vil normalt representere en tilleggstjeneste fra revisor utover det som kreves for å bekrefte regnskapet. En grundigere kontroll med etterlevelsen av selvkostregelverket kan også bestilles av kontrollutvalget som en forvaltningsrevisjon.

Med hilsen
NKRFs revisjonskomité

Unn H. Aarvold
leder

SAK 09/16

Eventuelt

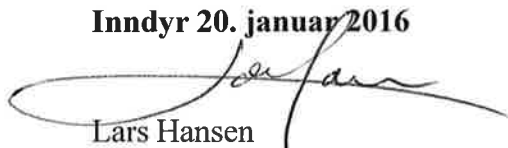
Saksgang:
Kontrollutvalget

Møtedato:
27.01.2016

Vedlegg:

Forslag til vedtak:

Inndyr 20. januar 2016

Lars Hansen
Sekretær for kontrollutvalget